

10 jaar AfD: steeds verder naar rechts

[Achtergrond](#) - 6 februari 2023 - Auteur: Marja Verburg

Op 6 februari 2013, vandaag 10 jaar geleden, richtte econoom Bernd Lucke samen met andere economische wetenschappers de partij Alternative für Deutschland (AfD) op. De afschaffing van de euro was het belangrijkste agendapunt. In de jaren daarna ontwikkelde de AfD zich tot een anti-islampartij en werd ze steeds rechts-radicaler. Tegelijkertijd is ze een stabiel onderdeel van het Duitse partijenlandschap geworden.

Voor de naam Alternative für Deutschland kozen de oprichters in 2013 als reactie op een uitspraak van toenmalig kanselier Angela Merkel (CDU). Zij had de steunpakketten voor Griekenland tijdens de eurocrisis 'alternativlos' (zonder alternatief) genoemd. De [AfD, toen nog Professorenpartei](#) genoemd, wilde destijds conservatieve en economisch-liberale kiezers aanspreken.

Onder invloed van Oost-Duitse bestuursleden als Alexander Gauland en Frauke Petry werden in de loop van 2014 thema's als immigratie en de islam steeds belangrijker en met het begin van de vluchtelingencrisis, in de nazomer van 2015, groeide de AfD flink in populariteit. De partij wist kiezers aan te spreken die teleurgesteld waren in Merkels vluchtelingenbeleid of in het sociale beleid van de SPD.

De AfD werd na 2013 in alle [deelstaatparlementen gekozen](#). In Oost-Duitse *Bundesländer* werd ze soms zelfs vanuit het niets de tweede partij. In 2017 kwam ze met een stevig rechts partijprogramma [ook in de Bondsdag](#), het nationale parlement, en was daar toen met 12,6 procent de derde partij en de grootste oppositiepartij. Op de verkiezingsavond riep toenmalig voorzitter Gauland de AfD'ers onder luid gejuich toe: "We zullen op ze jagen. We zullen op mevrouw Merkel of wie dan ook jagen en we zullen ons land en ons volk terughalen."

'Vreemdelingenhaat en anti-democratisch'

Ondertussen lieten partijfunctionarissen zich steeds radicaler uit, AfD'ers verbonden zich aan de anti-islambeweging Pegida en bedienden zich van nazi-retoriek of relativeerden het nazi-verleden. Gauland noemde de nazitijd bijvoorbeeld "een vogelpoepje in de meer dan 1000 jaar succesvolle Duitse geschiedenis". En de Thüringse AfD-voorzitter Björn Höcke provoceerde door het

Holocaustmonument in Berlijn te omschrijven als een “*Denkmal der Schande*”. Reden voor de binnenlandse veiligheidsdienst Verfassungsschutz om de AfD in een aantal deelstaten in de gaten te gaan houden. Sinds 2021 doet ze dat ook met [de partij als geheel](#).

Volgens de binnenlandse veiligheidsdienst ondermijnt de AfD de democratie

Volgens de Verfassungsschutz schendt de AfD de menselijke waardigheid en ondermijnt de democratie. De invloed van de extreme of *völkisch* genoemde delen van de partij is volgens de dienst de afgelopen jaren gegroeid. Dat gebeurde vooral [via de extreem-rechtse partijvleugel Der Flügel](#), onder leiding van Höcke. De Flügel-aanhangers propageerden volgens de Verfassungsschutz vreemdelingenhaat. Der Flügel hief zichzelf in 2020 officieel op, maar de invloed van de extreem-rechtse AfD'ers is gebleven, aldus de dienst.

Tijdens de coronacrisis profiteerde de AfD van de polarisatie in de samenleving en wist ze mensen aan te spreken die zich tegen het coronabeleid van de bondsregering keerden. Gematigde AfD'ers als partijvoorzitter Jörg Meuthen hadden steeds meer moeite zich tegen de radicale koers te verzetten, zoals bleek tijdens een [partijcongres eind 2020](#). Begin vorig jaar [verliet Meuthen de AfD](#) gedesillusioneerd. Hij had de machtsstrijd verloren van de rechtsextremistische vleugel, zei hij, en zag duidelijk totalitaire tendenzen in de partij.

'Fundamentalopposition'

Met betrekking tot de oorlog in Oekraïne keert de AfD zich tegen wapenleveranties aan dat land en "slaat ze Ruslandvriendelijke tonen aan", aldus [nieuwssite Tagesschau](#). In de AfD bevinden zich veel zogeheten *Russlandversteher*, mensen met begrip voor de positie van Rusland.

De AfD, inmiddels onder leiding van [Alice Weidel en Tino Chrupalla](#), is een vast onderdeel geworden van het Duitse partijenlandschap. In 2021 haalde ze bij de Bondsdagverkiezingen 10,3 procent van de stemmen en in [recente peilingen](#) staat ze op 15 procent. In de [Oost-Duitse deelstaten](#) is ze nog steeds een van de grootste partijen.

Als het aan Weidel en Chrupalla ligt, leiden verkiezingen de komende jaren in Oost-Duitsland tot regeringsdeelname. Maar die kans is klein. De partij profileert zich als *Fundamentalopposition*, als een partij tegen het huidige politieke systeem, stelt [de ZDF in een commentaar](#). Vanwege haar radicale standpunten willen de andere Duitse partijen niet met de AfD samenwerken. Daarom is de AfD tot nu toe steeds een outsider gebleven.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/53911/10-jaar-afd-steeds-verder-naar-rechts>